

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΠΑΛ

ΘΕΩΡΙΑ

Χαράλαμπος Βουρλίδας - Φιλόλογος

babisvourlidas.wordpress.com

Α. ΤΡΟΠΟΙ ΠΕΙΘΟΥΣ

Τρεις είναι οι τρόποι για να πείσουμε κάποιον:

- 1. Επίκληση στη λογική** (του δέκτη).
- 2. Επίκληση στο συναίσθημα** (του δέκτη).
- 3. Επίκληση στην αυθεντία ή στο ήθος** (του πομπού).

Ας δούμε τους τρόπους αυτούς αναλυτικότερα.

1. Επίκληση στη λογική (του δέκτη).

Είναι ο πιο ισχυρός και ορθόδοξος τρόπος να πείσουμε κάποιον. Αυτή τη μέθοδο προσπαθούμε να εφαρμόσουμε και στην έκθεση. Για να πετύχουμε το στόχο αυτό χρησιμοποιούμε τα **μέσα πειθούς**, δηλαδή τα **επιχειρήματα** και τα **τεκμήρια**.

α) Επιχειρήματα: Είναι λογικές σκέψεις, τις οποίες διατυπώνει ο πομπός και τις οργανώνει, ώστε να στηρίζει ή να ανασκευάζει μια σκέψη.

β) Τεκμήρια: Είναι τα αποδεικτικά στοιχεία που επιστρατεύει και παραθέτει ο πομπός για να ενισχύσει τις λογικές του σκέψεις. Τα είδη των τεκμηρίων είναι:

- Παραδείγματα
- Αλήθειες / γεγονότα
- Στατιστικά στοιχεία ή πορίσματα ερευνών
- Αυθεντίες (γνώμες / απόψεις ειδικών ή καταξιωμένων προσώπων στο χώρο του πνεύματος)

* Σημείωση: η επίκληση στην αυθεντία ως τρόπος πειθούς είναι άλλο πράγμα από την επίκληση στην αυθεντία ως μέσο πειθούς στην επίκληση στη λογική.

2. Επίκληση στο συναίσθημα (του δέκτη).

Είναι πλάγιος, αλλά συχνά πιο αποτελεσματικός τρόπος πειθούς. Γι' αυτό επιστρατεύεται από την εμπορική και πολιτική προπαγάνδα, με στόχο να παραπλανήσει τον δέκτη και να αλλάξει τη στάση ζωής και τις αντιλήψεις του.

Τα συνήθη μέσα πειθούς σε αυτήν την περίπτωση είναι:

- Περιγραφή (καταστάσεων)
- Αφήγηση (γεγονότων)
- Χιούμορ
- Ειρωνεία

3. Επίκληση στο ήθος.

Αυτός ο τρόπος πειθούς έχει παραλλαγές:

- α) Επίκληση στο ήθος του πομπού: Ο πομπός επικαλείται τη στάση του σε διάφορα γεγονότα της ιδιωτικής ή της δημόσιας ζωής.

β) Επίκληση στο ήθος του δέκτη: Είναι ένας τρόπος ευαισθητοποίησης και αφύπνισης του ενδιαφέροντος του ακροατηρίου.

γ) Επίθεση στο ήθος του αντιπάλου: Είναι τακτική που εφαρμόζεται κατά κόρον στην πολιτική ζωή. Προφανώς πρόκειται για ανήθικη μέθοδο.

B. Ο ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ο όρος είναι φιλοσοφικός. Ένας συλλογισμός αποτελείται από ένα σύνολο λογικών προτάσεων (**προκείμενες**), οι οποίες καταλήγουν σε μια άλλη λογική πρόταση (**συμπέρασμα**).

ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΩΝ:

1. Επαγωγικός συλλογισμός (γενίκευση): Από επιμέρους θέσεις οδηγούμαστε σε μια γενικότερη θέση (συνήθως με μορφή συμπεράσματος).

2. Παραγωγικός συλλογισμός (ειδίκευση): Από μια γενική θέση / επιχείρημα εξάγουμε συμπεράσματα για τα επιμέρους.

3. Αναλογικός συλλογισμός (σύγκριση): Βασίζεται σε μια αναλογία / σύγκριση μιας επιμέρους θέσης με μια άλλη. Συνεπώς από τα επιμέρους εξάγουμε συμπεράσματα για τα επιμέρους.

ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ ΚΑΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ

Για να χαρακτηρίσουμε έναν συλλογισμό «**ορθό**» πρέπει να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) να είναι **έγκυρος** και

β) να είναι **αληθής**.

- Έγκυρος είναι ο συλλογισμός όταν οι επιμέρους ιδέες (προκείμενες) οδηγούν σε ένα συμπέρασμα που θεωρείται αναμενόμενο από όσα έχουν προηγηθεί. Δηλαδή η εγκυρότητα συνδέεται με τη λογική πορεία του συλλογισμού.

- Αληθής είναι ο συλλογισμός όταν και οι προκείμενες και το συμπέρασμα ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Παράδειγμα:

προκείμενη 1. Η περιέργεια, η μίμηση, η επίδειξη θάρρους είναι γνωρίσματα των νέων.

προκείμενη 2. Τα παραπάνω γνωρίσματα υποδαυλίζονται από τα δημοσιεύματα γύρω από τα ναρκωτικά.

προκείμενη 3. Αυτά τα δημοσιεύματα προκαλούν το ενδιαφέρον των νέων γι' αυτούς τους «απαγορευμένους καρπούς».

συμπέρασμα: Το πρόβλημα των ναρκωτικών διογκώνεται.

Επομένως:

- α) Ο παραπάνω συλλογισμός είναι έγκυρος, διότι με λογική πορεία οδηγούμαστε από τις προκείμενες 1, 2, 3 στο αναμενόμενο αποτέλεσμα.
- β) Ο παραπάνω συλλογισμός είναι αληθής, γιατί και οι προκείμενες 1, 2, 3 και το συμπέρασμα ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.
- γ) Ο παραπάνω συλλογισμός είναι ορθός, αφού είναι και έγκυρος και αληθής.

Παραλογικός συλλογισμός:

Είναι ο έγκυρος αλλά όχι αληθής συλλογισμός. Μοιάζει με λογικό επιχείρημα, αλλά οδηγεί σε λάθος συμπέρασμα, λόγω του ότι κάποια από τις προκείμενες είναι ψευδής.

Παράδειγμα:

προκείμενη 1. Οι Έλληνες είναι ο ευφύστερος λαός του κόσμου.

προκείμενη 2. Οι Έλληνες δεν κατάφεραν να τετραγωνίσουν τον κύκλο.

συμπέρασμα: Ο τετραγωνισμός του κύκλου είναι αδύνατος.

Επομένως:

- α) Ο παραπάνω συλλογισμός είναι έγκυρος, διότι με λογική πορεία οδηγούμαστε από τις προκείμενες 1, 2 στο αναμενόμενο αποτέλεσμα.
- β) Ο παραπάνω συλλογισμός είναι ψευδής (μη αληθής), γιατί η προκείμενη 1 και το συμπέρασμα δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.
- γ) Ο παραπάνω συλλογισμός είναι μη ορθός, αφού είναι έγκυρος αλλά όχι αληθής.

Γ. ΕΠΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ

Λίγα μόνο λόγια για τον επαγωγικό συλλογισμό και τα είδη του. Χωρίζουμε τους επαγωγικούς συλλογισμούς ανάλογα με τις προκείμενές του σε κατηγορίες:

1. Γενίκευση (από επιμέρους παρατηρήσεις διατυπώνουμε μια γενική αρχή)
2. Αίτιο – αποτέλεσμα (καταγραφή αιτίων και αποτελεσμάτων)
3. Αναλογία (σύγκριση – παραλληλισμός)

Δ. ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΥΘΕΝΤΙΑ

1. Αξιολόγηση τεκμηρίων:

Με τον ίδιο τρόπο που μπορεί να μας παραπλανήσει ένας παραλογικός συλλογισμός, έτσι και ένα **τεκμήριο** μπορεί να μας οδηγήσει σε εσφαλμένα συμπεράσματα. Αυτό συμβαίνει όταν τα τεκμήρια δεν είναι ελεγμένα ή / και επιστημονικά διασταυρωμένα.

Έτσι, μια έρευνα ή μελέτη που δεν έχει τύχει εγνωσμένης αναγνώρισης, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αποδεικτικό στοιχείο και αξιολογείται ως επισφαλής πληροφορία.

2. Αξιολόγηση «αυθεντίας»:

Εφόσον επικαλεστούμε τη γνώμη (συνήθως διάσημη) κάποιου αναγνωρισμένου ειδικού, κανείς δεν μπορεί να την αμφισβητήσει. Ωστόσο είναι ένα μέσο πειθούς που δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε συχνά.

babisvourlidas.wordpress.com

ΕΙΔΗ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΩΝ

(ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ)

A. Στοιχεία θεωρίας

ΕΙΔΗ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΩΝ – ΣΥΛΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

A. Ως προς την πορεία προς το συμπέρασμα

1. Παραγωγικός:

Μετάβαση από το Γενικό στο Ειδικό – Μερικό [$\Gamma > E$]

2. Επαγωγικός:

Μετάβαση από το Ειδικό – Μερικό στο Γενικό [$E > \Gamma$]

α. **Τέλεια επαγωγή:** όταν ελέγχονται όλα τα επιμέρους στοιχεία ενός συνόλου, ένα προς ένα, και καταλήγουμε με ασφάλεια σε ένα γενικότερο συμπέρασμα για το σύνολο

β. **Ατελής επαγωγή:** όταν ελέγχονται κάποια στοιχεία, ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα ενός ευρύτερου συνόλου και βγαίνει πιθανολογικά μόνο ένα συμπέρασμα για το ευρύτερο σύνολο.

3. Αναλογικός:

Μετάβαση από ένα Ειδικό – Επιμέρους σε ένα άλλο [$E1 > E2$]

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η παραγωγική – επαγωγική συλλογιστική πορεία διαπιστώνεται α. είτε από τη μετάβαση από την πρώτη προκείμενη στη δεύτερη β. είτε από τη μετάβαση από τις προκείμενες προς το συμπέρασμα

B. Ως προς το είδος των προτάσεων που αποτελούν τις προκείμενες

1. **Κατηγορικοί:** όταν οι προκείμενες αποτελούν κατηγορικές προτάσεις, δηλαδή έχουν κατηγορούμενο ή κατηγορήμα

2. **Υποθετικοί:** όταν μία έστω από τις προκείμενες αποτελεί υποθετική πρόταση

3. **Διαζευκτικοί:** όταν μία έστω από τις προκείμενες αποτελεί διαζευκτική πρόταση

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Για να βρούμε το είδος των συλλογισμών σε ένα κείμενο, καταγράφουμε τα βασικά νοήματα κατά παράγραφο, διατυπώνοντας τις προτάσεις με τον απλούστερο δυνατό τρόπο. Λειτουργούμε δηλαδή αφαιρετικά, ώστε να συγκεντρώσουμε απλές προτάσεις της τυπικής λογικής.

Προσέχουμε κυρίως τη μετάβαση από τη θεματική περίοδο στις αμέσως επόμενες προτάσεις.

Ε. ΜΟΡΦΕΣ ΠΕΙΘΟΥΣ

1. Η πειθώ στη διαφήμιση

Ο λόγος της διαφήμισης απευθύνεται κατ' εξοχήν στο συναίσθημα του δέκτη. Αυτό είναι αναμενόμενο, από τη στιγμή που τα λογικά επιχειρήματα δεν μπορούν να πείσουν έναν καταναλωτή να αγοράσει προϊόντα έξω από τις βασικές του ανάγκες.

Τα **χαρακτηριστικά της διαφημιστικής γλώσσας** είναι:

- α. Απλότητα (φυσικότητα)
- β. λεκτικός πληθωρισμός (επαναλήψεις, πλεονασμοί, λέξεις με ιδιαίτερο ήχο, κτλ)
- γ. Συντομία και ευρηματικότητα (λογοπαίγνια, χιούμορ, μεταφορές, κτλ)
- δ. Εικονοπλασία
- ε. Χρόνος ενεστώτας

Εκτός από τη γλώσσα, όμως η διαφήμιση μεταχειρίζεται και άλλες τεχνικές για να επηρεάσει τον δέκτη:

- α. Συνειρμός ιδεών (π.χ. με το ΤΑΔΕ αυτοκίνητο θα σε θέλουν οι γυναίκες)
- β. Λανθάνων αξιολογικός συλλογισμός (π.χ. οι καλύτεροι οδηγούν ΤΑΔΕ, γοητευτικός είναι αυτός που φοράει άρωμα ΔΕΙΝΑ)
- γ. Επίκληση στην αυθεντία (ο Ανρί ξυρίζεται με ΤΑΔΕ, ο Ροναλντίνιο τρώει ΠΑΤΑΤΑΚΙΑ)
- δ. Επίκληση στο συναίσθημα (τα δάνεια σας τρομάζουν; οι κατσαρίδες κρύβονται παντού!)
- ε. Αναλυτική περιγραφή (εκπομπές ολόκληρες για ένα προϊόν και τη λειτουργία του, δημόσια χρήση απορρυπαντικών)
- στ. Επίκληση στη λογική (σπάνια)
- ζ. Χρώματα
- η. Μουσική
- θ. Χρήση της γυναίκας – ως σύμβολο ομορφιάς
- ως «ειδικό» του νοικοκυριού, της μητρότητας, των αγορών
- ι. Χρήση των παιδιών (ή διαφημίσεις που απευθύνονται στα – εύκολα θύματα – παιδιά)

2. Η πειθώ στον δικανικό λόγο

Ο δικανικός λόγος χρησιμοποιείται στα δικαστήρια. Πρόκειται για λόγους ρητορικούς, στους οποίους ο πομπός επιστρατεύει και τους τρεις τρόπους πειθούς:

1. Επίκληση στη λογική (του δέκτη) για να ανασκευάσει ο πομπός τα επιχειρήματα του αντιδίκου. Συχνά χρησιμοποιούνται για το σκοπό αυτό και σοφίσματα.

2. Επίκληση στο συναίσθημα (του δέκτη) για να προκαλέσει ο πομπός θετικά συναισθήματα στο ακροατήριο υπέρ της θέσης του ή αρνητικά συναισθήματα σε βάρος του αντιδίκου.

3. Επίκληση στην αυθεντία ή στο ήθος (του πομπού), με σκοπό και πάλι να ευαισθητοποιήσει το ακροατήριο και ειδικότερα τους δικαστές.

3. Η πειθώ στον πολιτικό λόγο

Αντικειμενικός σκοπός του πολιτικού δεν είναι απλά να πείσει το ακροατήριο, αλλά να το ενεργοποιήσει, ώστε οι δέκτες να πάρουν αποφάσεις που εξυπηρετούν τον πομπό / πολιτικό. Άλλωστε, τι όφελος έχει ο πολιτικός να πείσει τους πολίτες για την ορθότητα των απόψεών του αν τελικά οι δέκτες ψηφίσουν κάποιο άλλο κόμμα;

Ο πολιτικός λόγος, λοιπόν, είναι σύνθετος, δηλαδή επιστρατεύει και τους τρεις τρόπους πειθούς.

Δεν είναι λίγες οι φορές που ο πολιτικός λόγος μετατρέπεται σε προπαγάνδα. Αυτό συμβαίνει όταν:

α) χρησιμοποιούνται λέξεις – έννοιες με τεράστια ηθική διάσταση, ώστε να παγιδευτεί συναισθηματικά ο δέκτης, να ενθουσιάζεται και να παρασύρεται, καθώς η επιθυμία εκτοπίζει τη λογική. Τέτοιες έννοιες είναι η Πατρίδα, το Έθνος, η Δημοκρατία, η Λαϊκή Κυριαρχία, η Πολιτιστική Κληρονομιά, κ.α.

β) συστηματικά χρησιμοποιούνται σοφιστικά επιχειρήματα, τα οποία μοιάζουν αληθινά ενώ δεν είναι.

γ) διαστρεβλώνονται έννοιες και ιστορικές αλήθειες, οι οποίες παρουσιάζονται με τρόπο που τεκμηριώνει την υποτιθέμενη ορθότητα του πολιτικού λόγου ή θεωρίας.

δ) κυριαρχεί η υπεραπλουστευμένη διατύπωση και ο λαϊκισμός.

ε) υπάρχουν πλεονασμοί, επαναλήψεις νοημάτων, ρητορεία και γλωσσική επίδειξη (λεκτικός πληθωρισμός).

στ) διαπιστώνεται κινδυνολογία ή ακατάσχετη υποσχესιολογία.

ζ) υπάρχει διατύπωση βεβαιωτική, δεοντολογική, θαυμαστική.

4. Η πειθώ στον επιστημονικό λόγο

Ο επιστημονικός λόγος είναι περιγραφικός, ερμηνευτικός, αποδεικτικός. Αυτό σημαίνει ότι ο πομπός χρησιμοποιεί τη λογική χρήση της γλώσσας, κάνει συχνά επίκληση στην αυθεντία και τη σχετική με το θέμα βιβλιογραφία και επιστρατεύει ως αποδεικτικό μέσο την επίκληση στη λογική. Εξάλλου πρόθεση του πομπού είναι να πείσει και να πληροφορήσει. Υπό αυτή την οπτική γωνία ο επιστημονικός λόγος έχει ύψος ουδέτερο, επίσημο και πληροφοριακό.

ΣΤ. ΤΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΚΑΙ ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ

Το δοκίμιο είναι μικρής έκτασης κείμενο, που αποτελεί μια δοκιμή, μια απόπειρα για να προσεγγίσει κάποιος, σε αρκετό βαθμό, ένα θέμα διαχρονικού συνήθως χαρακτήρα (φιλοσοφικό, κοινωνικό, πολιτικό, κ.ο.κ.).

Μιλάμε για προσέγγιση, όχι διεξοδική διερεύνηση του θέματος (αυτό είναι γνώρισμα της πραγματείας). Στόχος του δοκιμίου είναι να απλοποιήσει (εκλαϊκεύσει) το θέμα που διαπραγματεύεται και να το εξετάσει από σκοπιά διδακτική. Έμμεσα παρέχει και ερεθίσματα για προβληματισμό.

Ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του το δοκίμιο διακρίνεται σε: α) αποδεικτικό και β) στοχαστικό.

α) Αποδεικτικό δοκίμιο:

1. Πρόθεση να πληροφορήσει και να πείσει.
2. Λειτουργία της γλώσσας – Αναφορική (κυριολεξία).
3. Ύφος λόγου – Πληροφοριακό, σοβαρό.
4. Τρόπος πειθούς – Επίκληση στη λογική του δέκτη.
5. Μέσα πειθούς – Επιχειρήματα και τεκμήρια.
6. Δομή – Λογική / Αυστηρή (διατύπωση του θέματος στον πρόλογο, ανάλυση στο κύριο μέρος, συμπέρασμα ή επανέκθεση του θέματος στον επίλογο)

β) Στοχαστικό δοκίμιο:

1. Πρόθεση να προβληματίσει και να τέρψει.
2. Λειτουργία της γλώσσας – Ποιητική (μεταφορά).
3. Ύφος λόγου – Στοχαστικό, γλαφυρό (=κομψό).
4. Τρόπος πειθούς – Επίκληση στο συναίσθημα του δέκτη.
5. Μέσα πειθούς – Περιγραφή, αφήγηση, χιούμορ, ειρωνεία.
6. Δομή – Χαλαρή, συχνά συνειρμική (δεν υπάρχει καθαρό διάγραμμα), ο συγγραφέας περιηγείται ελεύθερα στις ιδέες.

Ζ. ΤΟ ΑΡΘΡΟ

- Το άρθρο είναι ένα δημοσιογραφικό κείμενο, που δημοσιεύεται σε εφημερίδες ή περιοδικά. Το κύριο άρθρο δημοσιεύεται στην πρώτη σελίδα του εντύπου και αναφέρεται στο σημαντικότερο γεγονός της ημέρας ή της επίκαιρης θεματολογίας. Εκτός από το κύριο άρθρο δημοσιεύονται στον Τύπο και άλλα άρθρα ποικίλου περιεχομένου.

- Έχει επικαιρικό χαρακτήρα, δηλαδή διαπραγματεύεται ένα θέμα της επικαιρότητας.

- Περιέχει σχόλια του αρθρογράφου για το θέμα, αφού έχει ερμηνευτικό χαρακτήρα.

- Η λειτουργία της γλώσσας είναι αναφορική / κυριολεκτική, αφού στο άρθρο παρατίθενται γεγονότα και κρίσεις γι' αυτά.
- Διακριτικό στοιχείο του άρθρου είναι ο τίτλος του.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΡΘΡΟΥ - ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΑΡΘΡΟ

1. Μικρής έκτασης.
2. Επικαιρικός χαρακτήρας.
3. Αναφορική λειτουργία της γλώσσας.
4. Το ύφος του λόγου είναι πληροφοριακό και ερμηνευτικό.

ΔΟΚΙΜΙΟ

1. Μέσης έκτασης.
2. Διαπραγματεύεται ένα διαχρονικό θέμα.
3. Σε αρκετά δοκίμια η λειτουργία της γλώσσας είναι ποιητική.
4. Το ύφος του λόγου είναι συχνά στοχαστικό, ο τόνος πιο προσωπικός και οικείος.

Η. ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ

Είναι κείμενο που δημοσιεύεται σε εφημερίδα. Η θέση της ποικίλλει, αν και συνήθως χωρίζεται από τη υπόλοιπη ύλη με μια ολοσέλιδη, οριζόντια ή κάθετη γραμμή. Το θέμα της είναι συνήθως φιλολογικό, επιστημονικό, καλλιτεχνικό και γράφεται από πρόσωπο που ειδικεύεται στο θέμα (φιλόλογος, επιστήμονας, καλλιτέχνης). Πολλές φορές ο επιφυλλιδογράφος ξεκινά από ένα επίκαιρο θέμα και προχωρεί σε σκέψεις και παρατηρήσεις διαχρονικού χαρακτήρα. Στόχος είναι να πληροφορήσει το κοινό παρέχοντας επιστημονική γνώση για ένα ζήτημα. Τα όρια ανάμεσα στην επιφυλλίδα και το άρθρο δεν είναι πάντα ευδιάκριτα.

Θ. ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Είναι ένα είδος έντεχνου πεζού λόγου με λογοτεχνική χροιά που δημοσιεύεται σε εφημερίδες ή περιοδικά. Σχολιάζει την επικαιρότητα της κοινωνικής, πολιτιστικής και πολιτικής ζωής. Το ύφος του είναι συνήθως λιτό, προτιμάται ο μικροπερίοδος λόγος και η παρατακτική σύνδεση ή το ασύνδετο σχήμα. Το ύφος του προσομοιάζει στον προφορικό λόγο.

Ι. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΕΝΘΕΣΕΩΝ

Συνήθως έχουν επεξηγηματικό χαρακτήρα, δηλαδή διασαφηνίζουν ένα νόημα που έχει προηγουμένως εκτεθεί. Δεν αποκλείεται όμως σε μια παρένθεση να διατυπώνει ο συγγραφέας σχόλια ή ερμηνευτικές κρίσεις

για τα γεγονότα, τις καταστάσεις ή τις θεωρίες που περιγράφει ή παραθέτει.

Κ. Η ΧΡΗΣΗ Α΄ ΚΑΙ Β΄ ΕΝΙΚΟΥ Η ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

Αποσκοπεί στη διαμόρφωση πιο οικείου και άμεσου ύφους και τόνου λόγου στο κείμενο. Ειδικά το α΄ πληθυντικό πρόσωπο ενδείκνυται όταν ο συγγραφέας θέλει να τονίσει την καθολικότητα του νοήματος που εκφράζει (δηλαδή ότι μας αφορά όλους).

Λ. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΣΕ ΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Στην αρχή του κειμένου (προλογικά): αφορμή για να ξεκινήσει ο συγγραφέας τον προβληματισμό του.

2. Στο κυρίως θέμα: για να μεταβεί ο συγγραφέας από μια παράγραφο ή νοηματική ενότητα σε μια άλλη.

Στο τέλος του κειμένου (επιλογικά): ο συγγραφέας θέλει να προβληματίσει τον αναγνώστη, να του δώσει λαβές για να επεκτείνει περαιτέρω τις σκέψεις του πάνω στο θέμα.

ΣΥΝΟΧΗ

Συνοχή είναι η λογική σύνδεση των νοημάτων, δηλαδή η κατάταξη των πληροφοριών/ ιδεών ενός κειμένου με χρήση συνδετικών αρμών, ώστε να είναι εφικτή η παρακολούθηση της συλλογιστικής του συγγραφέα, το πέρασμα από τη μια πληροφορία/ ιδέα στην άλλη, χωρίς να υπάρχουν λογικά χάσματα ή κενά.

Η συνοχή στην παράγραφο επιτυγχάνεται με τη χρήση διαρθρωτικών λέξεων ή φράσεων.

		ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
1.	<u>Με αντωνυμίες</u> η χρήση αντωνυμιών είναι ένας από τους φυσικούς τρόπους σύνδεσης των εννοιών. Οι αντωνυμίες αναφέρονται σε ουσιαστικά προηγούμενων προτάσεων ή περιόδων.	Στη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης θεμελιώδης είναι ο ρόλος του ανθρώπινου παράγοντα . Αυτός είναι που δημιουργεί εισόδημα, πλούτο και κεφάλαιο, αυτός είναι ο πραγματικός μοχλός της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας.
2.	<u>Με διαρθρωτικές λέξεις</u> που δηλώνουν:	
	α) χρονική σχέση	ταυτόχρονα, συγχρόνως, προηγουμένως, ύστερα, έπειτα, στη συνέχεια, αμέσως, τέλος, κατόπιν, εν τω μεταξύ, αργότερα, τώρα, πριν, ενώ, καθώς, αφότου κλπ.
	β) πρόσθεση, συμπλήρωση	επιπλέον, επίσης, ακόμα, επιπροσθέτως, παράλληλα, εξάλλου, εκτός απ' αυτό, συμπληρωματικά, κοντά σ' αυτό, ας σημειωθεί ακόμη ότι, δεν πρέπει να λησμονούμε ακόμη ότι, θα αποτελούσε παράλειψη αν κλπ.
	γ) αντίθεση, εναντίωση	αλλά, όμως, ωστόσο, αντίθετα, εντούτοις, παρόλο που, αντίστροφα, απεναντίας, μολαταύτα, άλλωστε, ακόμα κι αν, μολονότι, παρ' όλα αυτά, σε αντίθεση μ' αυτό, δε συμβαίνει όμως το ίδιο κλπ.
	δ) επεξήγηση	δηλαδή, ειδικότερα, συγκεκριμένα, σαφέστερα, με άλλα λόγια, αυτό σημαίνει

		ότι, μια διευκρίνιση στο σημείο αυτό είναι απαραίτητη, για να γίνει πιο σαφές, ακριβέστερα κλπ.
	ε) συμπέρασμα	επομένως, συνεπώς, άρα, λοιπόν, συμπερασματικά, επιλογικά, κατά συνέπεια, όπως προκύπτει, ανακεφαλαιώνοντας, γι' αυτό το λόγο, αυτό οφείλεται σε, αυτό έχει ως αποτέλεσμα, για τους παραπάνω λόγους κλπ.
	στ) τοπική σειρά ή σχέση	εδώ, εκεί, κοντά, μακριά, στο σημείο αυτό, μέσα κλπ.
	ζ) έμφαση, βεβαιότητα	πράγματι, ιδιαίτερα, ξεχωριστά, αξίζει να τονιστεί, ιδιαίτερα σημαντικό θεωρείται, εκείνο που προέχει, είναι αξιοπρόσεκτο ότι, προπάντων, ειδικά, περισσότερο, το κυριότερο όμως είναι, αναντίρρητα, είναι σαφές, είναι γεγονός, οπωσδήποτε, βέβαια, φυσικά κλπ.
	η) διάζευξη	ή-ή, είτε-είτε, ούτε-ούτε
3.	<u>Με επανάληψη λέξεων-κλειδιών</u> Επαναλαμβάνουμε από πρόταση σε πρόταση κάποιες λέξεις π.χ. το αντικείμενο μιας πρότασης γίνεται υποκείμενο της επόμενης. Δεν είναι απαραίτητο η λέξη να είναι η ίδια μπορεί να είναι και μια συνώνυμη, π.χ. συνέπειες= αποτελέσματα υπεροψία= έπαρση	Ηθική, ως γνωστόν, είναι η συμμόρφωση του ανθρώπου σε αξιολογικές επιταγές, που <u>διαμορφώθηκαν</u> στην κοινωνική προοπτική από την τάση των ανθρώπων να προσεγγίσουν το καλό, το δίκαιο, το ορθό. <u>Η μόρφωση</u> αυτή για να θεωρηθεί ηθική πρέπει να ξεκινά πάντοτε από την προσωπική <u>ελευθερία</u> , γιατί αλλιώς είναι καταναγκασμός. Έτσι, η <u>ελευθερία</u> γίνεται βασική ποιότητα της ηθικής, που πριν από την τελική απόφαση, θέση ή πράξη εκφράζεται ως εσωτερική διαδικασία για την κατανίκηση των δισταγμών ή την αφύπνιση της συνείδησης ή τον παραμερισμό του συμφέροντος ή την κατασίγαση των παθών.
4.	<u>Νοηματική σύνδεση</u> Πολλές φορές τα νοήματα ανάμεσα σε	Η δημοκρατία δεν είναι μια κατάσταση. Χρειάζεται να <u>ανανεώνεται</u> κάθε μέρα. Να

	δύο προτάσεις σχετίζονται τόσο στενά μεταξύ τους, ώστε είναι περιττή η χρήση διαρθρωτικών λέξεων.	προστατεύεται από τους κινδύνους, εξωτερικούς και εσωτερικούς, που διαρκώς την απειλούν. [υποκ. = η δημοκρατία]. Και <u>η ανανέωση</u> αυτή εξαρτάται από τον <u>άνθρωπο</u>. Όσο πιο πολύ επιτυγχάνει <u>ο άνθρωπος</u> στον προσωπικό του αγώνα να ξεπεράσει τον ατομοκεντρισμό του και να δείχνει με τον τρόπο της ζωής του γνήσιο σεβασμό προς τους άλλους ανθρώπους και τα δικαιώματά τους, τόσο πιο αποδοτική γίνεται η δημοκρατία.
--	--	--